

УДК 378.147:7.046.1:111.852

МІФОЛОГІЯ ЯК ЯВИЩЕ КУЛЬТУРИ

Є. В. Миропольська

Стаття присвячена деяким питанням нового навчального курсу «Міфологія як феномен культури», що викладається в Національному університеті театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого. Висвітлено питання ролі міфології як явища культури і стратегії ефективного розгортання матеріалу перед студентами шляхом акцентування низки міфологем.

Ключові слова: міфологія, архетип, міфологеми.

Постановка проблеми. Новий навчальний курс «Міфологія як феномен культури», запропонований студентам театральних вищих навчальних закладів, торкається питань міфології Стародавньої Греції і Риму, Стародавнього Єгипту, особливостей шумерських, індійських, китайських, кельтських та германських, східнослов'янських переказів. Окрім історично-змістового модуля, передбачаємо ознайомлення студентів з деякими питаннями з теорії міфології (основні категорії міфів, генезис міфу від античності до романтизму, дослідження міфу в XIX-XX ст., логіка міфу, його герої тощо).

Більша увага приділяється давньогрецьким міфам, що стали первісним матеріалом для європейського мистецтва (Ф. Шлегель, К. Брентано, В. і Я. Грімм) і які гуртувалися на естетичному потязі і світовідчутті давніх греків, притаманних їм почуттям, ритму, міри, гармонії.

Виклад основного матеріалу. М. Мамардашвілі у своїй першій же лекції з античної філософії підкреслював, що в нас є не тільки зміст наших станів, а й ритми і інтонації нашої душі: «Ми можемо перерахувати всі стани душі, як картоплини в мішку, а ось певний лад, інтонацію душі ми не можемо перерахувати. Це щось відверто надлишкове, непрактичне, що не слугує тільки для того аби задовольнити потреби: вбити мамонта і з'їсти м'ясо» [8, с. 11].

Визначальним принципом міфологічного світогляду стало сприймання світу єдиним і цілісно-синкретичним. Його рисами є олюднення природи, антропоморфізм, сприйняття неспорідненого як спорідненого. Тому сучасники зародження міфів ставилися до них як до ймовірних подій.

Відомо – першими записаними творами, що донесли до нас неповторні образи й події, були поеми Гомера «Іліада» і «Одіссея» (приблизно VIII ст. до н.е.). Саме в цих героїчних епосах розповсюджені легенди про троянського царя Пріама та його синів Гектора і Париса, війну ахейців і троянців, любов Андромахи, подвиги Агамемнона, пригоди Одіссея в далеких від Греції країнах Заходу і його щасливе повернення на рідний острів Ітака, і ще багато-багато подій, в яких героями є відомі персонажі міфів:

До Одіссея звернулася тоді ясноока Афіна:
«О Лаертід богорідний, удатний на все Одіссею!
Годі, кінчай вже війни усім потужної розбрат,
Щоб громозвучно Зевса більше не гнівити».
Так сказала Афіна і радо її він послухав.
Потім, у клятвах надійних уклали між ними угоду
Зевса державного донька Паллада, Афіна,
Ментора вигляд прибравши з ним поставою і голосом схожа
[1, с. 405].

Міф як перша культурна картина світу, продукт народної творчості, що образно відображував суспільне буття у свідомості людини, яке було для людини зрозумілим і осмисленим до виникнення науки і філософії, яка «вперше вносить у світ незрозуміле» [8, с. 12], визначив світову літературу і загалом світове мистецтво. Це відбулося за допомогою архетипових уявлень як типових образів і взаємозв'язків, душевних органів, які є у кожної людини, але їх сутність неусвідомлена, тобто трансцендентна, завдячуючи яким «міфи залишають враження, впливають і зачаровують» [12, с. 385].

Оскільки К. Г. Юнг справедливо вважав простори міфології безкрайними [14, с. 201], знайомимо студентів з декількома градаціями міфів. Автори «Міфологічного словника» [9] визначають такі основні категорії міфів: етіологічні, космогонічні, антропогенні, астральні, солярні і лунальні (дуалістичні), тотемічні, календарні, героїчні, есхатологічні. Окремо виокремлені категорії міфічних героїв – першопредки, культурні герої, духи, боги.

Деталізуючи ці категорії, Ю. Сватко до основних складових, наприклад античного космічного міфу, відносить матеріально-речовий космос, його «живе тіло» (панпсихізм, віталізм, світову мудрість (неологія), фаталізм (гераклитове «всім править доля!»), нескінчений діалог, аритмологію (гармонійне облаштування цілого через

співвідношення його часток, що робить космос прекрасним скульптурним пластичним тілом), естатичність (вихід за межі власної множинності і повертання до власної єдиної межі), гру як спробу стати самим собою, тобто індивідуальністю» [11].

М. Кун, переказуючи давньогрецькі міфи, поділив їх на дві частини «Боги і герої» і «Давньогрецький епос».

Форма міфу виявилась не пов'язаною з часом, вона щоразу набувала дещо іншого змісту. В. Горський продемонстрував трансформацію міфу на ниві історії української філософської думки, підкреслюючи продуктивність багатоярусної структури духовного світу, а не одноярусної моделі на кшталт «темний розум міфу» – «чистий розум науки» [2, с. 39].

К. Г. Юнг стверджував, що за давніми міфологічними образами утверджувалась назва *архетип*, оскільки вони передусім є проявами психіки, маніфестаціями, що репрезентують сутність душі [12, с. 251]. Під час тлумачення міфів потрібно думати про душу, оскільки та «містить всі ті образи, з яких колись виникли міфи. Архетипові образи вже апіорі настільки значущі, що ніхто навіть не запитує, що ж вони, власне, могли означати» [12, с.252]. І ці образи-архетипи наповнюються новими змістовими відтінками певних міфологічних сюжетів як підґрунтям інших тем у різноманітних художніх творах і в побуті у вигляді **міфологем**.

Міфологеми як узагальнення відносять нас до певних аспектів, різних за своїм змістовим наповненням. Їх природа амбівалентна: з одного боку, це міфологічний матеріал, а, з другого, – ґрунт для утворення нового матеріалу. Казки всіх народів – це оперування міфологічними моделями і мотивами, джерело тем, сюжетів, образів або безпосередньо, або створення власного міфу на основі образів, сюжетів, структур міфу. Остання тенденція особливо яскраво формується в творах романтиків й існує дотепер.

Студентам пропонуємо ознайомитись з деякими міфологемами, що знайшли широке розповсюдження в культурі народів світу.

Міфологема «вічної юності». Нарцис так закохався в своє обличчя, що вмер від лицезріння себе.

Серед багатьох варіантів використання міфологем «вічної юності» її містичний відголосок спостерігаємо в складному за конструкцією романі Ч. Р. Метьюрина «Мельмот-Блукач», де своєрідно використано мотив таємничого зв'язку людини з її відображенням, тільки не в дзеркалі, а на портреті.

Зауважимо, що стримане «мовчазне» портретне мистецтво Англії цієї доби в «Мельмоті-Блукачі» стало промовистим, голосним і темпераментним. А кінець «вічної юності» – зміна вічно молодого палкого героя на немічного старця за декілька годин.

Схожий фінал і в романі О. Уайльда «Портрет Доріана Грея», героя якого впізнали слуги тільки по обручкам на руках.

Цю ж міфологеми використав і К. Чапек у фантастичній драмі «Засіб Макропулоса» (1922 р.), де продемонстрував втому і ситість донехочу від надто тривалого життя, заради якого Прус відмовляється бути джентльменом і хоче заснувати «аристократію довговічності» і «династію хазяїв життя», недоумкуватий Гаук тікає від дружини, Вітек пропонує «вічне життя заборонити»: «Проживши триста років, всі мають умирати». А Грегор вважає, що рецептом будуть користуватись тільки члени сім'ї Макропулос. І ким би вони не були – «кретинами чи павіанами – це нічого не змінює: рецепт буде належати їм». Тільки Хрестина замислюється над питанням, а чи стали би люди щасливішими від вічного життя. І Емілія підтримує її: «Не можна, не потрібно людині жити так довго!.. Це нестерпно... починаєш розуміти, що потім душа вмирає... Існує тільки те, що нині комусь дороге».

Старість знає дуже багато. Але ті, хто живе зараз, знають більше, тому що живуть. А у вічно юних «життя зупинилось... і ані руш...».

(Студентам пропонується зіграти епілог п'єси).

Міфологема дороги, мандрів як долі. Від подорожей аргонавтів, Одиссея, Енея та інших героїв давньогрецького епосу, ця міфологема доволі часто успішно використовувалась в мистецтві. Не можна не розпочати з геніального М. В. Гоголя. Оспівана ним дорога і засоби пересування (Чичиков, Хлестаков на трійці, Подколесін на візку, Хивря на возі, Вакула на чорті, Нос пішки...) – всі рухаються назустріч долі або тікають від неї. Можливо, в тому, що М. В. Гоголь використовував цю міфологеми так часто і образно, зіграло свою роль його захоплення історією і географією, збір історичних та етнографічних матеріалів ще гімназистом. Відомо, що трохи пізніше він присвятив час власноручно створеним підручникам з української та всесвітньої історії на основі «дослідження й аналізу старовинних народних пісень, легенд, міфів як головних історичних джерел» [5, с.154]. А щоб «лучше определить каждый век и избежать монотонности чисел, назову его именем того Народа или лица, который стал в нем выше других и ярче действовал на поприще мира» [5, с.155].

Інший український класик В. Стефаник міфологему дороги в омріяну дітьми Івана Дідуха Канаду показав в «Камінному Хресті». Дорога головного героя була, звичайно, не в Канаду, а на «найвищий горб», який «не виходить з голови» і куди відніс Іван Дідух камінний хрест, аби хтось з молодих «най вибіжить та най накропить хрест свіченою водицею».

Класичним прикладом використання міфологеми шляху є, звичайно, «Улісс» Джойса – твір, який навіть композиційно має стільки ж епізодів – 18, як і «Одіссея», але все відбувається протягом одного дня. «Першим у літературі, використавши прийом «потoku свідомості і внутрішнього монологу поза логікою його розгортання, письменник відмовився від традицій жанру роману». Перекладач і науковець С. Хоружий вважає, що для більшості персонажів роману є прототипи в поемі Гомера: Блум – Одисей (Улісс), ... Моллі Блум – Пенелопа, Белла Коен – Церцея і т.п. [3, с.682]

С. Хоружий вважає, що, використавши міф, Джойс відмовився від принципу логічного розгортання тексту, відкривши нову еру в розвитку роману, оспівуючи рідне місто Дублін: «Джойс працював з довідником «Увесь Дублін» на 1904 рік і переніс на свої аркуші чи не весь його зміст.. Якщо місто зникне, його можна буде відновити по моїй книжці – сказав він одного разу» [3, с.685].

Міфологема шляху – це і пошуки Кая Гердою, шлях Аліси в дві країни – Чудес і Задзеркалля.

Міфологеми імен і назв – «вічних образів». Син Титана і німфи Прометей викрав з Олімпу вогонь і передав його людям, за що був прикутий за наказом Зевсу до скелі. Міфологема невідкореного Прометея надихала митців. Протягом доби Романтизму цей образ з'явився в творчості англійських поетів Дж. Г. Байрона і Шеллі. В Україні Т. Г. Шевченко розгортає силу цього образу в поемі «Кавказ», починаючи від «не вмирає душа наша, не вмирає воля» і завершуючи гіркою правдою «чого – то ми не вмієм? І зорі лічим, і гречку сієм, французів лаєм. Продаєм або у карти програєм людей... негрів ... а таких таки хрещених ... н о п р о с т и х».

У ХХ ст. над міфологемами Посейдона, легенда про якого «намагається пояснити непояснюване» [4, с.316] і Прометея, «якому споконвіку призначено бути богом морей і тут все нічого не поробиш» [4, с.315] іронічно роздумував Ф. Кафка в однойменних оповіданнях.

У Парижі відомий балетмейстер Дж. Баланчин, побачивши виконання Сержем Лифарем танцювального номеру «Аполлон»

надіслав танцювальнику картку зі словами «Подяка від греків» і поставив для нього балет «Прометей».

Ще відзнаки міфологем у Франції – фонтани Латони (матері Аполлона) і фонтан Аполлона у Версалі, Булонський ліс, перетворений «на Сад у міфологічному значенні слова» [10, с.347-351]. Додамо Єлісейські поля – чудовий луг з квітами, що не в'януть. Назва йде від Елізіуму – островів блаженних, де знаходять вічний притулок люди, які отримали безсмертя від богів чи ті ж смертні, чиє життя судді загробного світу визнали праведним і благочестивим. Час там не рухається.

У фільмі С. Соловйова «Ніжний вік» міфологема Елізіуму проходить наскрізною темою як чудово звучаче слово, збагнути смисл якого прагнуть герої, але реальність весь час відволікає і відштовхує їх від нього.

Міфологема перетворень. Антропоморфізм давньогрецької міфології відповідав принципу актуалізації міфологічних сюжетів як певної спроби розуміння світу. Людина перетворюється в рослину (Нарцис, Гіацинт, Кипарис) або матеріал перетворюється на людину (статуя із слонової кістки, зроблена скульптором Пігмаліоном, перетворюється на дівчину, яка стає йому дружиною), тварину (Зевс з могутнього хмарогонителя перевертається на бика) тощо.

Багато подібних персонажів є в художній літературі. Новела «Перетворення» Ф. Кафки, герой якої Грегор Замза з молодого хлопця перетворюється в істоту; персонажі «Вечорів на хуторі біля Диканьки» М. В. Гоголя – сурова мачуха виявляється відьмою в «Травневій ночі або Утоплений», козак – чаклуном в «Страшній помсті», дівчина – відьмою у «Вії».

Перлиною подібних слов'янських міфологем є образ Мавки з «Лісової пісні» Лесі Українки – творі, де міфологічні персонажі живуть разом із звичними людьми і багатьма схожими проблемами і почуттями, а особливо любов'ю:

Мавка Вітерець повіє,
Сонечко пригріє,
То й роса спаде!

(Зникає в лісі)

Перелесник Постривай хвилину!
Я без тебе гину!
Де ти? Де ти? Де?

Лукаш Я зацілюю тебе на смерть!
 Мавка Ні, я не можу вмерти...
 А шкода.

Буденщина звичного життя перемогла казкову істоту, яка як художній образ у філософському узагальненні перемогла дріб'язкове, знайшовши душу:

Мавка... Ти душу дав мені як гострий ніж
 Дає вербовій гілці голос
 Лукаш... Я душу дав тобі?
 Бо що ж тепер з тебе? Тінь! Мара!

(Студенти можуть обрати уривки з п'єси та інсценізувати в аудиторії)

Міфологема царства смерті. Брат Зевса Аїд, трьохголовий пес Кербер, на шії якого повзають змії, суровий старий Харон – перевізник душ померлих, судді Мінос і Радамант, боги сновидінь – мотив цілої низки розгоргання цих персонажів, напр.: «Той, що в скелі сидить» – забирає Мавку під землю, звідки вона втекла, вчинивши диво заради любові.

Починаючи від грецького сатирика Лукіана у «Діалогах», написаних за канонами драматургії, Харон – перевізник у царство мертвих – хоче вийти в життя і «поглянути, що таке життя, що роблять протягом життя люди і чого вони позбавлені, що всі, спускаючись до нас, гірко плачуть: адже ще ніхто з людей не переправлявся на той бік без сліз» [6, с. 561].

Цю міфологему розмов у царстві мертвих будуть використовувати у ХІХ ст. при побудові оповідання «Бобок» Ф. М. Достоєвського, лібрето балету «Жизель» А. Адана, п'єси М. Метерлінка «Синій птах»; у ХХ ст. на цьому мотиві побудований роман М. Булгакова «Майстер і Маргарита», п'єса Уайлдера «Наше містечко», ігрові фільми «Суд небесний», реж. А. Званцева, «Куди приводять мрії», реж. В. Уорд (премія «Оскар» 1999 р. за візуальні ефекти). Режисер останнього провів героїв крізь рай і пекло. У раю знаходяться ті, хто знає, хто вони, а у пеклі – ті, хто не знає, що вони мертві, або ті, хто мав такі гріхи, як відчай і втрата надії. Автор доводить думку про те, що в пекло потрапляють люди, що створюють пекло у своїй душі за життя.

Теми острова мертвих торкнувся і швейцарський художник Арнольд Беклін, що охоплювала чотири полотна на цей сюжет –

безлюдні дзеркальні води підземної річки Аерон, кипариси, човен з човнарем – примарний світ, меланхолійний і позбавлений живого дихання. Після того, як у 1885 р. відомий графік Макс Клінкер створив офорт «Острова» і випустив його великим тиражем, «Острів мертвих» завоював всю Європу. Г. Аполлінер ставив «Острів» в один ряд з Венерою Мілоською, а С. Далі висловив йому свою шану на полотні, яке назвав «Справжнє зображення Острова мертвих А. Бекліна у час вечірньої молитви».

А. Бекліна цитував В. Кандинський у трактаті «Про духовне в мистецтві», п'ять музичних творів було створено в Європі під враженням від цієї картини на початку ХХ століття, серед них – симфонічна поема С. Рахманінова «Острів мертвих».

(Студенти готують уривок з п'єси Т. Уайлдера «Наше містечко» – дія 3)

Міфологема вірної дружини – Пенелопа, чие двадцятирічне очікування Одиссея завершилось успіхом. Її праця над тканням вдень погребального покрива, який «уночі розпускала», тривала 3 роки.

Цей мотив повториться в творчості скандинавського письменника Г. Ібсена «Пер Гюнт», герой якого, як і Одиссей, у різних іпостасях, повертається до своєї коханої Сольвейг у хатину, щоб знайти спокій з тією, яка чекала його довгі роки.

Образ Пенелопи став підґрунтям для образу Кончити з рок-опери А. Вознесенського і О. Рибникова «Юнона і Авось», тільки тут героїня не дочекалась повернення коханого чоловіка.

(Студенти показують уривок з рок-опери)

Ми детальніше зупиняємось на давньогрецькій міфології, ніж на інших, як найвідомішій і найзначущій, оскільки вона є «дещо середнє між Заходом і Сходом» [14, с. 163].

У лекціях, присвячених міфології інших країн, підкреслюємо особливості їх систем як явищ культури. Наприклад, той факт, що давньогрецькі боги подібні до людей – добрі, але в той же час жорстокі та підступні, вони весь час сходять з Олімпу, «ментора виглядаючи прибравши» [1, с. 405], а в римській міфології людина вже не може просто спілкуватись з богами. Залучивши до себе грецький пантеон, богам була надана чітка галузь відповідальності: Діана – богиня рослинництва, Тиберій – бог річки Тибр, тоді як грецький Гефест – бог вогню і ковальської справи, художник, Діоніс – бог рослинництва, виноградарства і покровитель театрального мистецтва, Афіна – богиня неба, родючості, покровителька мирної праці і мудрості.

Стародавні єгипетські міфи вирізняються теж мотивами подорожей. Легенда про корабель, що зазнав корабельної аварії, – предок оповідань про мандрівника Одиссея і Синдбада-мореплавця. Казки про дива, звершені знаменитими волхвами, що були переказані царю Хеопсу його слугами, – предтеча уславленої «Тисячі і однієї ночі», «Казка про Правду і Кривду», разом із раніше відомими фольклорними мотивами долини Нілу нагадує українську народну казку.

(Студенти можуть інсценізувати давньоєгипетську і українську версію)

Багато міфів Стародавнього Єгипту присвячені священним тваринам: леву, дикому кабану, крокодилу, гіпопотаму, павіану, антилопі, газелі, собаці, кішці, барану, корові, свині, кози, хижим птахам (коршуну, соколу), водяним птахам (гусю, змії, передусім кобрі, різним риbam і комахам, скорпіону, жуку-скарабею).

Торкаємось на заняттях і міфів доколумбової Америки, що славили «Владика всього, подібного до ночі й вітру» (Ольмекська культура), Кетувалькоатля – Пернатого Змія (культура Теотіуакана), духа (тольтекі), безліч богинь та богів (ацтеки) та ін.

Індію представляємо пантеоном богів, яким присвячено міфи про Брахму, Вішну, Шиву.

Висновок. Викладання курсу «Міфологія як феномен культури» розглядаємо як шлях збагнення студентами міфу, що має «гігантський духовний спадок, відроджений в індивідуальній структурі кожного мозку ... , що містить можливість творчо переводити у зовнішній світ внутрішнє [13, с. 207].

Література

1. Гомер. Одиссея. – К.: «Дніпро», 1968 – 462 с.
2. Горський Вілен. Філософія в українській культурі / Вілен Горський – К.: Центр практичної філософії. – 2001. – 236 с.
3. Джойс Джеймс. Улісс / Джеймс Джойс. – М.: «Симпозиум», 2000. – 830 с.
4. Кафка Ф. Реальність абсурда / Франс Кафка – Симферополь: «Реноме», 1998. – 521 с.
5. Кузьменко Н.К. Вища освіта та педагогічна думка на Чернігівщині (XVIII-XX ст.) / Н.К.Кузьменко – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2012. – 342 с.
6. Лукиан. Собрание сочинений 12 т. / Лукиан ; [под ред. Б.Л.Богаевского] / М.–Л. : АКАДЕМІА, 1935. – Т.1. – 738 с.
7. Лифар Серж. Спогади Ікара/Серж Лифар - К.: Пульсари, 2007. – 192 с.
8. Мамардашвили Мераб. Лекції по античній філософії / Мераб Мамардашвили. – М.: МГУ. – 320 с.

9. Мифологический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1991. – 736 с.
10. Пруст М. У пошуках утраченого часу: в семи томах. Том 1: на Сванову сторону: роман / Марсель Пруст. – К.: Юнівер, 1997 – 368 с.
11. Сватко Ю.І. Світ античного космосу і антична модель філософування: культурно-історичний та історико-філософський коментар / Ю.І.Сватко. – Наукові записки. – К.: «Наука», 2009. – Т 89– С.5-11.
12. Юнг Карл Густав. Божественный ребенок/ К.Г.Юнг. – М.: «Олимп», 1997. – 400 с.
13. Юнг Карл Густав. Дух в человеке, искусстве и литературе / К.Г.Юнг. – Мн.: Харвест. – 2003. – 384 с.
14. Юнг Карл. Психологические типы / К.Г.Юнг. – Мн.: Попурри, 1998. – 656 с.

МИФОЛОГИЯ КАК ЯВЛЕНИЕ КУЛЬТУРЫ

Е. В. Миропольская

Статья посвящена некоторым вопросам нового учебного курса «Мифология как феномен культуры», который читается в Киевском национальном университете театра, кино и телевидения имени И. К. Карпенко-Карого. Освещены вопросы роли мифологии как явления культуры и стратегии эффективного развертывания материала перед студентами путем акцента на ряде мифологем.

Ключевые слова: мифология, архетипы, мифологемы.

MYTHOLOGY AS CULTURE'S PHENOMENON

Ye. V. Myropolska

The article is devoted to some questions of new educational course «Mythology as culture's phenomenon» which is taught at Kyiv National I. K. Karpenko-Kary Theatre, Cinema and Television University. The questions of the role of mythology as culture's phenomenon and the strategy of effective unwinding materials to students by putting the accent on a number of mythologems has been enlightened. Among them the mythologem of «eternal youth»; the mythologem of a road as fate; the mythologem of names and denomination; the mythologem of transformation; the mythologem of death's kingdom; the mythologem of reliable wife.

Using the most prominent motives from Old Greek mythology the article shows methods and forms of the students' comprehension of the account. They include: reading and performance not only myths directly but their interpretation in the dramatic compositions of different authors (G.Wilder, B.Shaw, Lesya Ukrainka, K.Chapek and others).

Besides this, the course touches the questions of the mythology of Rome, Old Egypt, India, China, Germany and other countries. In addition the students must be acquainted with some problems of the theory of mythology (the main categories,

genesis of a myth from antiquity to romanticism, myth's investigation in the XIX – XX centuries, myth's logics, heroes and others).

Key words: *Mythology, archetype, mythologem.*

Миропольська Євгенія Валеріївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних наук Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенко-Карого (м. Київ, Україна).

Myropolska Yevgeniya Valeriyivna – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor of the Chair of Public Sciences of Kyiv National I. K. Karpenko-Kary Theatre, Cinema and Television University (Kyiv, Ukraine).

УДК 378.014.621(477)"19"

УЧЕНА РАДА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИШУ у 1985–1990 роки

С. О. Омельченко, І. А. Решетова, У. В. Проскуніна

У статті розглядається теоретичний і практичний досвід організаційно-педагогічної діяльності Вчених рад вітчизняних вищих педагогічних навчальних закладів (1985–1990 рр.). Автори констатують, що сутність організаційно-педагогічної діяльності Вчених рад вітчизняних вишів дослідженого періоду складає робота в напрямку розкриття можливостей і здібностей людської особистості, що включали в себе гуманітаризацію, гуманізацію і демократизацію освіти, підвищення ефективності народної освіти і навчально-виховного процесу.

Ключові слова: *сутність організаційно-педагогічної діяльності, Учені ради, вітчизняні вищі педагогічні навчальні заклади, 1985–1990 рр.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») основними шляхами реформування сучасної освіти визначається: створення в суспільстві атмосфери загальнодержавного, всенародного сприяння розвиткові освіти, неухильної турботи про примноження інтелектуального та духовного потенціалу нації, активізація зусиль усього суспільства для виведення освіти на рівень досягнень сучасної